

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksestä laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta sekä eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta ja

hallituksen esityksestä laeiksi työntekijäin eläkelain, kansaneläkelain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunta on 4 päivänä joulukuuta 1984 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 249 laeiksi työntekijäin eläkelain, kansaneläkelain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta sekä hallituksen esityksen n:o 240 laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta sekä eräiden valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain 4 §:n kumoamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi eduskunnan 19 päivänä kesäkuuta 1984 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Männistön lakialoitteen n:o 66 laiksi työntekijäin eläkelain 4 c §:n muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ja eduskunnan 17 päivänä kesäkuuta 1983 valiokuntaan lähettämän ed. Turpeisen toivomusaloitteen n:o 1449 (1983 vp.) työttömän eläketurvan parantamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuuluttavana vanhempi hallitussihteeri Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettisihteeri Erkki Virtanen ja hallitussihteeri Veikko Liuksia valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Heikki Kammonen valtiokonttorista, jaostopäällikkö Olli Valpola Kansaneläkelaitoksesta, toimistopäällikkö Helena Luoma Eläketurvakeskuksesta, toimitusjohtaja Pentti Kostamo Työeläkelaitosten Liitosta, varatuomari Jukka Ahtela Suomen Työnantajain Keskusliitosta, johtaja Pekka Merenheimo Liiketyönantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Pekka Hemmilä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, osastonjohtaja Iikka B. Voipio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaalis sihteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasian sihteeri Kai Libäck Akavasta ja osastopäällikkö Vilho Ruonala Invalidiliitosta.

Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen n:o 249 mukaan työttömyyseläkettä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että ne vastaavat työttömyysturvauudistusta. Työttömyyseläkkeen saamisen alaikäraja palautuisi asteittain 60 ikävuoteen siten, että eläkkeelle voisivat päästä vuonna 1929 tai sitä ennen syntyneet. Työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan. Työntekijän tulisi olla pitkäaikaisesti työtön, hänen olisi tullut saada 60 viimeksi kuluneen viikon aikana työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa vähintään 200 päivältä tai hänellä ei enää saisi olla oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen ansioon suhteutettuun päivärahaan.

Työttömyyseläke myönnettäisiin hallituksen esityksen mukaan toistaiseksi. Eläkettä ei kuitenkaan maksettaisi tapauksissa, joissa eläkkeensaaja tekee työtä ansaiten säädetyn vähimmäismäärän, eläkkeensaajan oleskellessa ulkomailla tai eläkkeensaajan kieltäytyessä ottamasta vastaan työtä. Aiheettomasti maksettu eläke perittäisiin takaisin, jollei takaisinperinnästä luovuttaisi. Työttömyyseläkkeen maksaminen olisi keskeytettävä, jos syy tähän on olemassa. Keskeytetyn eläkkeen uudelleen maksamista olisi haettava yhden vuoden kuluessa, muussa tapauksessa eläke katsottaisiin lakanneeksi.

Hallituksen esityksen mukaan muutettaisiin työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, merimieseläkelain ja kansaneläkelain työttömyyseläkettä koskevia säännöksiä. Tämän ohella kansaneläkelakia muutettaisiin myös siten, että lisäosaa määrättäessä otettaisiin huomioon vakuutetun jatkuvasti sama liikennevakuutusta koskevien lakien mukainen ansionmenetyksen korvaus siltä osin kuin sitä maksetaan yli vuoden pituiselta ajalta. Edelleen hallituksen esityksen mukaan vanhusten ja vammaisten sekä lasten kotihoidon tukea ei otettaisi

tulona huomioon rintamasotilaseläkkeissä, perhe-eläkkeissä ja eläkkeensaajien asumistuessa.

Hallituksen esityksessä n:o 240 ehdotetaan hallituksen esitykseen n:o 249 liittyen ja sitä vastaavasti valtion eläkelain työttömyyseläkettä koskevat säännökset saatettavaksi vastaamaan työttömyysturvalain sisältöä. Tämän lisäksi ehdotetaan luovuttavaksi valtion varoista suoritettavien eläkkeiden tasoittamisesta lähimpään täyteen markkaan. Eläkkeiden uudelleen käsittely- ja uudelleenlaskentatilanteessa annettuja päätöksiä koskevaa muutoksenhakujärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutosta näissä asioissa haettaisiin vastaavasti kuin valtiokonttorin eläkepäätöksiin ensin oikaisuvaatimuksin valtiokonttorilta ja oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Vastaavia muutoksia ehdotetaan valtion perhe-eläkelakiin siten, että eläkkeiden tasoittamisesta täysiksi markoiksi luovuttaisiin ja perhe-eläkkeen uudelleen laskemisen ja uudelleen käsittelyn johdosta annettaviin päätöksiin haettaisiin ensiksi oikaisua valtiokonttorilta. Valtion eläkelain mukaisin perustein myönnettävien eläkkeiden pennimäärien tasoittamisesta ehdotetaan niinikään luovuttavaksi.

Lakialoitteessa n:o 66 ehdotetaan työntekijäin eläkelain, kansaneläkelain, valtion eläkelain, merimieseläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain muuttamista siten, että työttömyyseläkkeen ja sukupolvenvaihdoseläkkeen alaikärajaksi tulisi pysyvästi 55 vuotta.

Toivomusaloitteessa n:o 1449 (1983 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin työttömien eläketurvan parantamiseksi siten, että työeläke karttuisi myös työttömyysaikana ja että työttömyyseläkkeen saaminen olisi kytketty työttömänä olemiseen eikä nykyiseen tapaan työttömyyskorvauksen tai -kassa-avustuksen saamiseen.

Työttömyyseläkkeen maksamiseen liittyy lakiehdotuksissa säännös, jonka mukaan työttömyyseläkettä ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn johdosta ei voi ottaa vastaan työtä. Valiokunta korostaa, että näissä tapauksissa tulee ulkomailla oleskelun olla sellaista, että voidaan päätellä sen olevan suhteellisen pysyvää. Lomamatkailuun, terveydenhoitoon tai vastaavan laatuisiin syihin perustuva tilapäinen oleskelu ulkomailla ei voi valiokunnan käsityksen

mukaan muodostaa perustetta olla maksamatta työttömyyseläkettä.

Sosiaalivaliokunta edellyttää, että hallitus selvitettyään, miten peruspäivärahan ulkopuolelle tarveharkinnan soveltamisen johdosta jäävät voidaan saattaa työttömyyseläkejärjestelmän piiriin, antaa asiaa koskevan hallituksen esityksen ensi tilassa.

Valiokunta ei myöskään pidä perusteltuna, että vain ansioon suhteutettu päiväraha takaa työntekijälle täysitehoisen työkyvyttömyysetuuden työkyvyttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä. Säännöksiä tulee kehittää siten, että myös peruspäivärahaa saava olisi tässä suhteessa yhdenvertaisessa asemassa.

Sosiaalivaliokunta on useissa yhteyksissä ja viimeksi mietinnössään n:o 8 käsitellessään hallituksen esitystä työttömyysturvalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi lausunut kantanaan, että työttömyyseläkeiän palauttaminen asteittain 60 ikävuoteen edellyttää joustavaa eläkeikäjärjestelmää, mitä koskevaa hallituksen esitystä valiokunta kiirehtii. Kun eduskunnan käsiteltäväksi ei ole annettu tätä tarkoittavaa hallituksen esitystä, sosiaalivaliokunta ehdottaa työntekijäin eläkelain, merimieseläkelain, kansaneläkelain ja valtion eläkelain muuttamista siten, että vuonna 1930 syntyneet myös ovat oikeutettuja saamaan työttömyyseläkkeen täyttäessään eläkkeen saamisen edellytykset. Viittaussäännöksen kautta tämä koskee myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain soveltamisalaa.

Sen johdosta, että eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys n:o 50 laiksi rintamasotilaseläkelain muuttamisesta, johon muun muassa sisältyy mainitun lain 8 §:n 3 momentin 4, 10 ja 11 kohdan muutos sekä uuden 12 kohdan lisääminen, valiokunta ehdottaa rintamasotilaseläkelain 8 §:n muuttamista siten, että 8 §:n 3 momentin 4 ja 10 kohtaa ei muuteta, että 11 kohdasta poistetaan sana "eikä", joka lisätään 12 kohtaan, ja että hallituksen esittämä 12 kohta muutetaan 13 kohdaksi.

Edellä esitetyn perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen n:o 240 sisältyvä toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 14 § ja 18 §:n 4 momentti,
 näistä 18 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa (414/82),
muutetaan 5 §:n 2 momentti, 9 a § (*poist.*), 15 §:n 1 momentti, 17 §:n 4 ja 5 momentti sekä
 23 §:n 1—3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 2 momentti 10 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (851/71),
 9 a § *muutettuna* 23 päivänä kesäkuuta 1977 ja 16 päivänä joulukuuta 1983 annetuilla laeilla
 (498/77 ja 957/83), 15 §:n 1 momentti *mainitussa* 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa (*poist.*),
 17 §:n 4 ja 5 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (102/83) sekä 23 §:n 1—3
 momentti 2 päivänä huhtikuuta 1971 annetussa laissa (266/71), sekä
lisätään lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

5 § (Kuten hallituksen esityksessä)	vuonna 1930 tai sitä ennen syntyneellä edunsaa- jalla.
9 a § (1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä) <i>Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alaikä- rajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös</i>	15, 17, 18 a ja 23 § (Kuten hallituksen esityksessä) Voimaantulosäännös (Kuten hallituksen esityksessä)

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti eh-
 dottaa,

*että hallituksen esitykseen n:o 249 si-
 säytyvät toinen, viides ja seitsemäs lakieh-*

*dotus hyväksyttäisiin muuttamattomana
 ja*

*että ensimmäinen, kolmas, neljäs ja
 kuudes lakiehdotus hyväksyttäisiin näin
 kuuluvina:*

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin
 eläkelain 4 c §, 6 §:n 3 momentti, 7 b §, 8 §:n 6 momentti, 8 a §:n 2 momentti, 12 a §, (*poist.*) 17
 §:n 1 momentti sekä 19 a §:n 3 ja 4 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 4 c § *muutettuna* 29 päivänä joulukuuta 1972 (*poist.*) 23 päivänä kesäkuuta
 1977, 19 päivänä joulukuuta 1980, 13 päivänä marraskuuta 1981 ja 16 päivänä joulukuuta 1983
 annetuilla laeilla (934/72, 497/77, 839/80, 745/81 ja 954/83), 6 §:n 3 momentti 10 päivänä
 huhtikuuta 1981 annetussa laissa (257/81), 7 b § 14 päivänä huhtikuuta 1978 annetussa laissa
 (274/78), 8 §:n 6 momentti 14 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (914/79), 8 a §:n 2
 momentti 25 päivänä tammikuuta 1982 annetussa laissa (72/82), 12 a § *muutettuna* 18 päivänä
 huhtikuuta 1980 (*poist.*) ja (*poist.*) 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetuilla laeilla (281/80 ja 538/82),
 17 §:n 1 momentti 14 päivänä toukokuuta 1976 annetussa laissa (389/76) sekä 19 a §:n 3 ja 4
 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (101/83), näin kuuluviksi:

4 c § (1—9 mom. kuten hallituksen esityksessä) Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alaikä-	rajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös vuonna 1930 tai sitä ennen syntyneellä työnteki- jällä.
--	--

6, 7 b, 8, 8 a, 12 a, 17 ja 19 a §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 12 §:n 1 momentti ja 15 e §,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 1 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (1/81) ja 15 e § *muutettuna* 18 päivänä huhtikuuta 1980 *annetulla lailla* (280/80), (*poist.*) mainitulla 9 päivänä tammikuuta 1981 annetulla lailla *sekä* 13 päivänä marraskuuta 1981 ja 16 päivänä joulukuuta 1983 annetuilla laeilla (746/81 ja 956/83), näin kuuluviksi:

12 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

rajasta, työttömyyseläkettä on oikeus saada myös vuonna 1930 tai sitä ennen syntyneellä työntekijällä.

15 e §
(1—9 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alaikä-

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

4.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 20 §:n 2 momentti, 22 c §, 26 §:n 1 momentin 3 kohta, 31 a §, 39 §:n 6 momentti ja 43 a §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 20 §:n 2 momentti 16 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (953/83), 22 c § 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetussa laissa (496/77), 26 §:n 1 momentin 3 kohta 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), 31 a § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (499/71), 39 §:n 6 momentti 23 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (572/82) ja 43 a §:n 2 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (99/83), *sekä*

lisätään (poist.) 43 a §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

20 §

22 c, 26, 31 a, 39 ja 43 a §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Sen estämättä, mitä 1 momentin 3 kohdassa on säädetty työttömyyseläkkeen edellytyksenä olevasta alaikäraja-
sta, työttömyyseläkettä maksetaan myös vuonna 1930 tai sitä ennen syntyneelle vakuutetulle.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

6.

Laki

rintamasotilaseläkelain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1977 annetun rintamasotilaseläkelain 8 §:n 3 momentin (poist.) 11 ja 12 kohta sekä 5 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 8 §:n 3 momentin 11 ja 12 kohta päivänä kuuta 1985 annetussa laissa (/85) ja 5 momentti 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1084/82) (poist.), ja

lisätään (poist.) 8 §:n 3 momenttiin, *sellaisena kuin se on osittain muutettuna* 30 päivänä joulukuuta 1980 ja 23 päivänä heinäkuuta 1982 annetuilla laeilla (1085/80 ja 575/82) sekä mainitulla päivänä kuuta 1985 annetulla lailla, uusi 13 kohta seuraavasti:

8 §

Vuosituloksi ei lueta:

(4 kohta *poist.*)

(10 kohta *poist.*)

11) työ- ja ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi tahi työllisyyskoulutuksesta annetun lain (31/76) perusteella koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta; (*poist.*)

12) rintamasotilaseläkkeensaajan puolison työ-

tuloa, jos puoliso ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä; eikä

13) lasten, vanhusten ja vammaisten kotihoidon tukea.

(5 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

Vielä sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoite n:o 66 hylättäisiin.

että toivomusaloite n:o 1449 (1983 vp.) hylättäisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1984

Asian ratkaisevaan käsittelyyn ovat valiokunnassa ottaneet osaa puheenjohtaja Halonen, varapuheenjohtaja S. Mikkola (osittain) ja jäsenet Ahonen, Ikonen (osittain), H. Kemppainen, Könkkölä, P. Leppänen, Louvo, Moisander,

Nordman, Paavilainen, Pesola, Rantanen (osittain), Skön (osittain) ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet von Bell (osittain), Törnqvist ja Vihriälä (osittain).

Vastalauseita

I

Valiokunta on hyväksynyt tärkeän parannuksen hallituksen työttömyyseläkettä koskeviin lakiesityksiin (HE 240 ja 249/1984 vp.), kun se on päättänyt että ensi vuoden alusta työttömyyseläkkeelle pääsevät myös 1930 syntyneet pitkäaikaistyöttömät. Tämä korjaus on seurausta niistä vaatimuksista, joita työläiset ja SKDL:n eduskuntaryhmä ovat jatkuvasti esittäneet. Jo toisen kerran peräkkäin hallitusryhmät taipuvat jatkamaan vielä vuodeksi työttömyyseläkkeelle pääsyn 55 vuoden ikärajaa. Korjauksen tekeminen eduskunnassa kaikkien eläkkeiden osalta oli mahdollista vain SKDL:n eduskuntaryhmän tekemän lakialoitteen avulla.

SKDL:n eduskuntaryhmän mielestä asia ei saa kuitenkaan jäädä nykyiselle epävarmalle, joka vuosi käytävästä kamppailusta riippuvalle tolalleen. Työttömyyseläke on osoittautunut välttämättömäksi järjestelmäksi, koska 55 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien asema työmarkkinoilla on sellainen, ettei se anna perustetta

ikärajan nostamiselle 60 vuoteen. Hanketta on perusteltu ammatillisen varhaiseläkkeen valmistelulla. SKDL:n eduskuntaryhmä kannattaa ammatillista varhaiseläkettä koskevan lain pikaista säätämistä. Uusi järjestelmä tulee säätää koskemaan 55 vuotta täyttäneitä ja aloittaa raskaista ja kuluttavista ammateista. Ammatillinen varhaiseläke ei tee työttömyyseläkettä tarpeettomaksi, vaan kyseessä ovat toisiaan täydentävät järjestelmät. Hallituksen suunnitelmat ammatillisen varhaiseläkkeen säätämisestä eivät tuo parannusta 55—60-vuotiaiden asemaan, koska myös uuden järjestelmän ikärajaksi ehdotetaan 60 vuotta.

SKDL:n eduskuntaryhmä ehdottaa, että työttömyyseläkkeen ikäraja säädetään pysyvästi 55 vuodeksi. Siksi ehdotammekin, viitaten myös SKDL:n ryhmän lakialoitteeseen n:o 66/1984 vp.,

että eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen n:o 249 sisältyvät 1., 3. ja 4. lakiehdotuksen näin kuuluvina:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 4 c §, 6 §:n 3 momentti, 7 b §, 8 §:n 6 momentti, 12 a § ja 17 §:n 1 momentti sekä 19 a §:n 3 ja 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 4 c § muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1972, 23 päivänä kesäkuuta 1977, 19 päivänä joulukuuta 1980, 13 päivänä marraskuuta 1981 ja 16 päivänä joulukuuta 1983 annetuilla laeilla (934/72, 497/77, 839/80, 745/81 ja 954/83), 6 §:n 3 momentti 10 päivänä huhtikuuta 1981 annetussa laissa (257/81), 7 b § 14 päivänä huhtikuuta 1978 annetussa laissa (274/78), 8 §:n 6 momentti 14 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (914/79), 8 a §:n 2 momentti 25 päivänä tammikuuta 1982 annetussa laissa (72/82), 12 a § muutettuna 18 päivänä huhtikuuta 1980 ja 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetuilla laeilla (281/80 ja 538/82), 17 §:n 1 momentti 14 päivänä toukokuuta 1976 annetussa laissa (389/76) sekä 19 a §:n 3 ja 4 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (101/83), näin kuuluviksi:

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 55 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, joka esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan. Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä esittää kan-

saneläkelaitoksen tai työttömyyskassan antaman todistuksen siitä, että hän laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää, on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä taikka ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 3 momentin mukaan enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi.
Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän *kolminkertaisena* kuukaudessa; eikä

(3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
(5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Saatuaan tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 4 momentin mukaan saisi maksaa, eläkelaitos keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy

eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Jos eläkettä ei 4 momentin perusteella olisi saatu maksaa, eläkelaitos perii maksetun eläkkeen takaisin. (*Poist.*) Eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Eläke voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisista eläkeeristä.

(7—10 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

6, 7 b, 8, 8 a, 12 a, 17 ja 19 a §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 12 §:n 1 momentti ja 15 e §,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 1 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (1/81) ja 15 e § muutettuna 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetulla lailla (280/80), mainitulla 9 päivänä tammikuuta 1981 annetulla lailla sekä 13 päivänä marraskuuta 1981 ja 16 päivänä joulukuuta 1983 annetuilla laeilla (746/81 ja 956/83), näin kuuluviksi:

12 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

15 e §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 55 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, joka esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan. Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä esittää kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan antaman todistuksen siitä, että hän laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivää, on 60 viimeksi kuluneen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä taikka ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 3 momentin mukaan enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi.

Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän *kolminkertaisena* kuukaudessa; eikä

(3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
(5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Saatuaan tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 4 momentin mukaan saisi maksaa, eläkelaitos keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Jos eläkettä ei 4 momentin perusteella olisi saatu maksaa, eläkelaitos perii maksetun eläkkeen takaisin. (*Poist.*) Eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Eläke voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisista eläkeeristä.

(7—10 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 20 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 22 c §, 26 §:n 1 momentin 3 kohta, 31 a §, 39 §:n 6 momentti ja 43 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 20 §:n 1 momentin 3 kohta 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78) ja 2 momentti 16 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (953/83), 22 c § 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetussa laissa (496/77), 26 §:n 1 momentin 3 kohta 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), 31 a § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (499/71), 39 §:n 6 momentti 23 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (572/82) ja 43 a §:n 2 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (99/83), sekä

lisätään 43 a §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

3) työttömyyseläkettä 22 c §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 55, mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle pitkäaikaisesti työttömälle vakuutetulle, joka ei saa työkyvyttömyyseläkettä.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

22 c §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

2) kalenterikuukaudelta, joka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 1912,83 markkaa kuukaudessa; eikä

(3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

26 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

31 a §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Saatuaan tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 22 c §:n 2 momentin mukaan saisi maksaa, eläkelaitos keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Jos eläkettä ei 22 c §:n 2 momentin perusteella olisi saatu maksaa, eläkelaitos perii maksetun eläkkeen takaisin. (Poist.) Eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Eläke voidaan periä takaisin myös kuitaamalla se vastaisista eläke-eristä.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

39 ja 43 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä sanottuun ja lakialoitteeseen n:o 66/1984 vp. viitaten ehdotamme myös,

että eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen n:o 240 sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen näin kuuluvana:

1.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 14 § ja 18 §:n 4 momentti,
 näistä 18 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa (414/82),
muutetaan 5 §:n 2 momentti, 9 a §, 15 §:n 1 momentti, 17 §:n 4 ja 5 momentti sekä 23 §:n 1—3 momentti,
 sellaisena kuin ne ovat, 5 §:n 2 momentti 10 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (851/71),
 9 a § muutettuna 23 päivänä kesäkuuta 1977 ja 16 päivänä joulukuuta 1983 annetuilla laeilla (498/77 ja 957/83), 15 §:n 1 momentti mainitussa 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa, 17 §:n 4 ja 5 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (102/83) sekä 23 §:n 1—3 momentti 2 päivänä huhtikuuta 1971 annetussa laissa (266/71), sekä
lisätään lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

5 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 a §

Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on eläkeaikaa vähintään kuukausi, että hän on täyttänyt 55 vuotta ja että hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan. Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että edunsaaja esittää kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan antaman todistuksen siitä, että hän laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen edellä sanotun todistuksen antamispäivää, on 60 viimeksi kulu-
 neen viikon aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa yhteensä vähintään 200 päivältä taikka ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 3 momentin mukaan enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

15 ja 17 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

18 a §

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi.
 Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun markkamäärän *kolmin*-kertaisena kuukaudessa; eikä

(3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Saatuaan tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 1 momentin mukaan saisi maksaa, valtiokonttori keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraa-
 vasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Jos eläkettä ei 1 momentin perusteella olisi saatu maksaa, peritään maksettu eläke takaisin. (Poist.) Valtiokonttori voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Eläke voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisista eläke-eristä.

(4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

23 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1984

Marjatta Stenius-Kaukonen

Pekka Leppänen

II

Kevään 1984 tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovittiin, että työttömyysturvauudistuksen toteuttamisen yhteydessä työttömyyseläkkeelle pääsyn alaikäraja palautetaan asteittain 60 vuodeksi siten, että nykyinen työttömyyseläkkeeseen oikeuttava syntymävuosi (1929) säilytetään entisellään.

Tulopoliittisen selvitysmiehen Matti Pekkasen 4.3.1984 tekemän sovintoehdotuksen kolmas kappale kuuluu sanatarkasti seuraavasti: "Pääministeri Kalevi Sorsa on pyytänyt hallitusta tekemään 4.3.1984 periaatepäätöksen siitä, että hallitus on omalta osaltaan valmis ryhtymään niihin toimenpiteisiin, jotka tässä ehdotuksessa on edellytetty hallitukselta, ja toteuttamaan ne, jos kokonaisratkaisu syntyy." Edellä mainittu työttömyyseläkeikärajan palauttaminen 60 vuoteen sisältyi Pekkasen tekemään sovintoehdotukseen, jonka myös valtiovalta on hyväksynyt ja on siten yksi kolmesta sopijapuolesta viimekeväisessä tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa.

Valiokunta on nyt hallituspuolueiden tuella muuttanut työttömyyseläkeikärajaa siten, että se säilyy 55 vuotena. Näin valtiovalta sopijapuolena osoittautuu jälleen kerran epäluotettavaksi.

Ikärajan palauttaminen pysyvässä laissa olevaan 60 ikävuoteen on perusteltua ensinnäkin sen vuoksi, että työttömyyseläkkeen alkuperäinen tarkoitus on vahvasti hämärtynyt ja järjestelmästä on tosiasiallisesti tullut varhaiseläkejärjestelmä. Järjestelmästä on myös tullut työnantajille monessa tapauksessa saneerauksen väline ja myös työttömyyseläkkeensaajat ovat ajoittain syyllystyneet väärinkäytöksiin olemalla jopa säännöllisesti ansiotyössä. Työttömyyseläkkeiden kontrollia heikentävät myös eräät hallinnolliset hankaluudet, kuten hallituksen esityksessä mainitaan. Työttömyyseläkejärjestelmää tulisikin johdonmukaisesti kehittää siten, että se alkuperäisen tavoitteensa

mukaisesti yhä tarkoituksenmukaisemmin huolehtisi ikääntyneiden ja pitkäaikaisesti työttömien työntekijöiden toimeentuloturvasta.

Valiokunta on mietinnön perusteluissa lähtenyt siitä, että koska hallitus ei ole antanut joustavaa eläkeikäjäjärjestelmää koskevaa esitystä eduskunnalle, tulisi työttömyyseläkeikäraja edelleenkin pitää alennettuna. Valtion ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksen perustelujen mukaan hallitus tulee kuitenkin antamaan tarvittavat lakiesitykset vuoden 1986 alusta asteittain toteutettavasta joustavasta eläkeikäjäjärjestelmästä. Edellä esitetyn perusteella sekä työttömyysturvauudistuksen voimaan astumisen johdosta ei näiden uudistusten tarkka ajallinen päällekkäisyys ole tarpeellista, joten ei ole riittävän perusteltua jatkaa sosiaalivaliokunnan nyt esittämää työkyvyttömyyseläkemallia.

Katsomme, että työttömyyseläkeikäraja tulee asteittain korottaa 60 vuoteen, kuten tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa työttömyysturvauudistuksen toteuttamisesta on sovittu.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen n:o 240 sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi että ensimmäisen lain 9 a § hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena.

Edelleen ehdotamme,

että hallituksen esitykseen n:o 249 sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi että ensimmäisen lakiehdotuksen 4 c §, kolmannen lakiehdotuksen 15 e § ja neljännen lakiehdotuksen 20 § hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

4 c §

(1—9 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

(10 mom. kuten hallituksen esityksessä)

3.

15 e §
(1—9 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(10 mom. kuten hallituksen esityksessä)

4.

20 §
(*Poist.*)

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1984

Saara Mikkola
Helena Pesola

Anna-Kaarina Louvo
Erkki Moisander

III

Minun mielestäni työttömyyseläkkeen ikäraja olisi tullut pysyvästi säätää 55 vuoteen.

Liikennevakuutuksen ansiotulokorvauksen muuttaminen sen kestänyt yli vuoden kansaneläkkeen lisäosaa vähentäväksi ei ole hallituksen esityksessä riittävästi perusteltu. Asian käsittelyn aikana on käynyt ilmi, että tästä aiheutuu n.

200—1 000 henkilölle yhteensä 1 milj. markan tulojen lasku. Koska hallituksen esitys ei ole riittävän perusteltu, ehdotan,

että kansaneläkelain 26 §:n 1 momentti poistetaan.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 1984

Kalle Könkkölä

